

hammas teknikko

Talvikisat – Hammasteknikkopäivät – SHK:n 60-vuotisjuhlat – Ehtl:n tutkimus-proteettinen puoskarointi, vastinelehdistä leikattua – Valukultalejeeringit

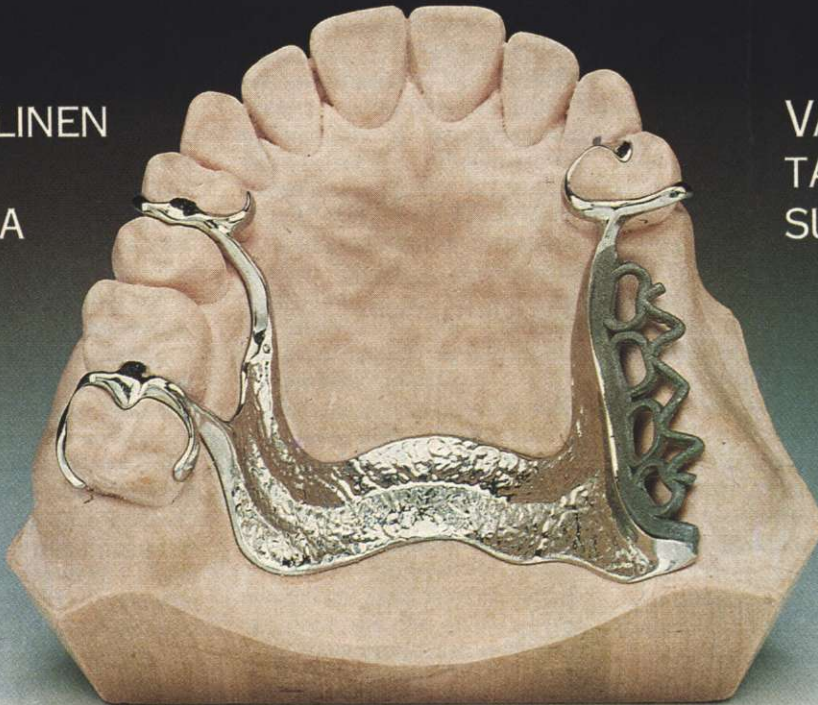
2¹⁹⁸⁵

BEGO

TÄYDELLINEN
COCR-
OHJELMA

VAHASTA
TARKASTI
SUUHUN

WIRONIUM

WIRONIT

WIRONIT EXTRA-HARD

ORIOLA OY

Hammasväline

heti palkalla

Oriola Oy
Espoo: 90-4291
Helsinki: 90-176 623
Joensuu: 973-242 71
Oulu: 981-348 222
Seinäjoki: 964-225 70
Tampere: 931-351 52
Turku: 921-336 533

HAMMAS OY:n asiakkaiden tiedoksi:

Helsingistä käsin
tapahtuvan toimintamme
nyt päättyessä
kiitämme vilpittömästi
asiakkaitamme
hyvästä yhteistyöstä

uusi osoite 1/5 1985 alkaen
Hammas Oy
Alholminkatu 5
68600 Pietarsaari
puh. 967/326 36

uudesta osoitteesta käsin on
tarkoituksemme jatkossakin
palvella vanhoja ja uusia
asiakkaita kautta maan.

KESÄAJATUKSIA

Aurinko on jo vihdoin alkanut pilkاهدella pilvien välistä ja hammasteknikotkin voivat vaihtaa karvalakit hellehattuihin. Keskusliittokin vaihtaa pienemmän vaihteen kesäksi päälle ja toiminnanjohtaja pyrkii tekemään kesän rauhallisempina aikoina keväällä rästiin jääneet työt. Syksyllä aloitamme uuden hallituksen kanssa taas puurtamisen hammasasioiden hyväksi.

Keskusliiton jäsenistö on kevään aikana hieman muuttunut. Hammastekniset ry on siirtynyt tukijäseneksi, mikä tarkoittaa sitä, ettei sillä enää ole päätösvaltaa liittokokouksessa eikä liittohallituksessa. Eli Hammastekniset ikään kuin sivusta tarkkailevat, miten keskusliitto toimii ja mitä asioita se käsittelee. Uusina jäseninä ovat hammasteknisellä alalla toimivat henkilöt, jotka eivät kuulu Hammaslaborato-

rio- tai Erikoishammasteknikoliittoon. Henkilöjäsenissä on muunmuassa hammasteknikoita, hammaslaborantteja, opiskelijoita ja hammasarvikelikkeissä työskenteleviä hammasteknikoita. Eli kaikki jollain lailla hammasteknisen alan kanssa tekemisissä olevat otetaan mukaan keskusliiton toimintaan. Henkilöjäsenen jäsenmaksu on 200 markkaa vuodessa paitsi opiskelijoilta 50 markkaa vuodessa.

SHK:n 60-vuotisjuhlat ovat nyt onnellisesti takanapäin. Taas on vuosikymmen vierähtänyt ja paljon on ehtinyt tapahtua: toimihenkilöt ovat vaihtuneet ja keskusliitto on muuttanut muotoaan. Kehitystä ei voi estää ja se on välttämätöntä. meidän on vain huolehdittava ettei kehitys käänny taantumukseksi. Ajat muuttuvat ja sitä mukaa asiat ja ihmisetkin. 60-vuotisjuhlien juhla-

puheessa lääkintöneuvos Helmer Nordling loi katsauksen viimeisen kymmenvuotiskauden tapahtumiin. Taas kymmenen vuoden kuluttua kokoonnumme jonnekin kuuntelemaan, mitä kymmenvuotiskautena on tapahtunut. Mutta se on vielä tulevaisuutta, joten toimikaamme, työskennelkäämme ja kehitykäämme niin, että 70-vuotisjuhlassa voimme olla ylpeitä hammasteknikon ammatista.

Suomen kesä on hyvin lyhyt. Nauttikaamme nyt siitä täysin siemauksin. Uidaan, saunotaan, grillataan, soudellaan, kalastetaan ja reuntoudutaan, kerätään voimia pimeän talven varalle ja keksitään uusia ideoita hampaanteleeseen.

Aurinkoista ja kivaa kesää kaikille!

Leena Siirala

SHK:n hallituksen puheenjohtajan Markku Järvisen avajaispuhe Hammasteknikkopäivillä 1985

Arvoisat kutsuvieraat, Hyvät hampaantekijät!

Olemme nyt kokoontuneet 15. kerran järjestetyille hammasteknikkopäiville kartuttamaan tietojamme. Tämä on seitsemäs kerta kun kokoonnumme yhdessä muiden hammashuollon ammattiryhmien kanssa laajaan koulutustapahtumaan, hammaslääketiede 85. Täydennyskoulutuksena nämä päivät ovat myös hammasteknikoille erittäin merkittävät. Vähätellä ei myöskään pidä sitä sosiaalista merkitystä, joka pienehköille ammattikunnille näin avautuu.

Hammaslääketieteen yksi alue on protetiikka ja siinä meillä hammasteknikoilla on tasavertainen merkitys hammaslääkäreihin nähden. Tässäkin hammaslääketiede 85 tapahtumassa tieteen ja teknologian tulisi lyödä kättä toisilleen, jotta saisimme aikaan sitä tietovaihtoa, jota tarvitsemme jokapäiväisessä työssämme. Vaikka hammaslääkärin ja tekniikon työ-osuudet ovat selvästi rajattavissa, tulisi meidän toimia läheisessä yhteistyössä ilman ristiriitoja. Varmasti enemmän tarvitsisimme yhteisluentoja, jotka lähentäisivät ja avartaisivat näkemyksiämme.

Hammaslääkäriliitto esitti yleisissä tavoitteissaan ja toimintasuunnitelmassaan vuodelle 85 mm. seuraavaa: Hammasteknisen henkilöstön nykyinen koulutus ja tehtävät eivät vastaa nykyaikaisen hammashuollon tarpeita. Erikoishammasteknikkokoulutus tu-

lee joko lopettaa tai vähintäänkin saattaa erillislinjana yhteiseksi opistoasteen koulutuspituuden kanssa.

Hammasteknisissä laboratorioissa työskentelevien hammasteknikoiden ja hammaslaboranttien koulutusta tulee kehittää siten, että laboratorioteknisten töiden laatu, määrä ja hinta asettuvat hyväksyttävälle tasolle.

Kovia sanoja tieteilijöiltä meistä hampaantekijöistä. Haluaisin mieluusti tietää kuka näistä lausunnon antajista tuntee, tietää ja hallitsee hammastekniikan, sen koulutuksen ja teknologian ja olisi näin kykenevä tällaiseen arviointiin.

Haluan tässä palauttaa mieleen opistomme rehtorin Jorma Lukkariniemen toteamuksen: Hammastekniikan ammattitaito on siinä mielessä absoluuttinen käsite, että ei voi olla olemassa alentunutta ammattitaitoa, joka tarjoaa kakkoslaatua halvempaan hintaan.

Käytän tätä tilaisuutta hyväkseni lausuakseni muuttaman näkökulman alammalle koulutuksesta: Kun -79 Valtion Hammasteknikko-opisto sai uudet, isommat toimitilat, myös koulutusmääriä lisättiin huomattavasti. Hammasteknikkoja valmistuu entiseen verrattuna miltei kaksinkertainen määrä, eli 24 hammastek-

nikkoa vuodessa. Erikoishammasteknikkoja koulutetaan vuosittain sama määrä eli 24.

Aivan uutena, tärkeänä ammattiryhmänä ovat hammaslaborantit, joita valmistuu myös 24 vuodessa. Samalla kun valmistuvien määrät ovat nousseet, opetuksen taso on parantunut ja laajentunut. Myös opetusmateriaalit ja laitteistot ovat ajan vaatimalla tasolla. Kaikkiaan on perusteltua väittää, että suomalaisen hammastekniikan tieto ja taito on korkeaa kansainvälistä luokkaa.

Hammasteknikkokoulutuksessa kuin muussakin ammatillisessa koulutuksessa on tällä hetkellä meneillään suurehkoja muutoshankkeita, jotka perustuvat lakiin keskiasteenkoulutuksen uudistamisesta. Tämä asettaa runsaasti erilaisia paineita koulutukselle, mutta toki myös odotuksia. Nämä odotukset ovat laaja-alaisia ja saadessaan myönteisen lopputuloksen ne merkitsevät haasteellista uudiskehitystä. Hammasteknikkokoulutus on myös joutunut mukaan keskiasteen koulu-uudistukseen. Uusi opetussuunnitelma lopullisessa muodossaan valmistuu kuuleman mukaan huhtikuun loppuun mennessä. Aloitteita on alustavasti tehty myös ylioppilas pohjaisen hammasteknikkokoulutuksen aloittamiseksi.

Moni on jo varmasti kuullut, että hammastekniikan ylemmän ammattitutkinnon opetussuunnitelmaa myös uudistetaan, tiedollisen ja taidollisen tason nostamiseksi.

Myös erikoishammasteknikkokoulutuksen uudelleen

suunnittelu on lähtenyt käyntiin ja sitä varten on perusteilla valmistelevala työryhmä. Erikoishammasteknikkokunta on sinänsä tärkeä hammashuollon osa, kun muistetaan, että täysin vailla omia hampaita on Suomessa lähes miljoona ihmistä. Suomalaisen hammaslääketieteen suurista saavutuksista huolimatta hampaattomuuden ongelma ei merkittävästi vähene vielä vuosikymmeniin.

On myös varmaa, että erikoishammasteknikkokoulutuksen pidentämisen ja laajentamisen jälkeen ne ristiriidat joita tänä päivänä esiintyy, vähenevät.

On myös väärin, että niin monet hammaslääkärit kokevat erikoishammastekniikan kilpailijakseen, kun sensijaan heidän molempien yhteistyötä tulisi kehittää. Tällöin tehtäväkentät selkiytyisivät ja mahdollisuudet suomalaisten terveydentilan hoitamiseen tältä osin paranisivat. Työnjakoa ja ryhmätyötä tulisi nopeasti kehittää ja olisi siirryttävä joko tai ajattelusta sekä että ajatelluun.

Me kaikki varmasti toivomme koulutukselle uudistukseen menestystä, mutta kaipaamme myös valtiovallan päänkallistusta realistisena taloudellisena ajatteluna.

Hammaslääketiede 85 yhteydessä pidettävien hammasteknikkopäivien järjestelyistä vastaa monivuotiseen tapaan hammaslääkäriseuran koulutustoimikunta ja hammasteknikkojen koulutustoimikunta joille suuret kiitokset moni-

puolisesta ohjelmasisällöstä. Ensiarvoiset kiitokset myös luennoitsijoille, jotka taas meidän näkemyksiämme avartavat ja lisäävät tietoaamme.

Hammastekniikka tarvitsee tiedettä ja on onni, että myös Suomesta löytyy niitä tieteen ja tutkimuksen tekijöitä, jotka meitä hampaantekijöitä näin tukevat ja opastavat.

Kuunnelkaa, katsetkaa ja oppikaa.

Olkaa kaikki lämpimästi tervetulleita.

SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN
KESKUSLIITON HALLITUSPäätoimittaja
Leena Siirala puh. 90-694 3866Toimitusneuvostona toimii
keskusliiton hallitusLeena Siirala
Harri Aalto
Tapio VasaraKirjoituksia lainattaessa on
lähde mainittava.Itä-Hämeen
Kirjapaino 1985I pj Markku Järvinen
os. Sammonkatu 13, 33540 Tampere 54, p. 931-551 674
II pj Kalevi Ilkka
os. Pakkahuoneenkatu 12, 90100 Oulu 10, p. 981-223 801

III pj. Harri Aalto

Toiminnanjohtaja Leena Siirala
Sammalkallionkuja 3 B 15, 02210 Espoo, puh. 90-882 292
Leif Wallén, Hevosmäki 33, 02400 Kirkkonummi, p. 90-298 7626
Harri Aalto, Ristiaallokonkatu 7, 02320 Espoo, p. 90-801 6998
Eerikki Vuorimies, Kauppakatu 3 A, 33200 Tampere 20, p. 931-284 57
Lars Nordberg, Vatakuja 1 B 21, 00200 Helsinki 20, p. 90-407 400
Kosti Uusitalo, Urakkatie 10—12 D 11, 00680 Helsinki 68, p. 90-487 972
Matti Taiminen, Leningradinkatu 13 A 4, 20310 Turku 31, p. 921-278 34
Nils Bang, Eurantie 12—14, 00550 Helsinki, p. 90-768 768
Kalevi Norkonen, Kehäkuja, 02420 Jorvas, p. 90-298 86 42
Kalevi Valo, Nallenpolku 2, 02110 Espoo, p. 90-455 01 60

Hammaslääkäriliiton yhteyshenkilöt

Hammaslääkäriliiton ry
Pj. Raija Sarola,
Helsinginkatu 7 A 19
00500 Helsinki 50,
p. kot. 90-753 9353Sihteeri Riitta Saloranta
Aalto 4 A 14
02320 Espoo 32
Puh. t. 90-768 301Erikoishammaslääkäriliitto ry
Pj. Veli Heikkinen
Rautatienkatu 10
90100 Oulu 10
puh. 981-225 960Varapj. Harri Aalto
Ristiaallokonkatu 7
02320 Espoo
Puh. 90-801 6998Toiminnanjohtaja
Harri Aalto
Ristiaallokonkatu 7
02320 Espoo
Puh. 90-801 6998Hammaslaboratorioliitto ry
Pj. Lars Nordberg
Vatakuja 1 B 21
00200 Helsinki 20
puh. 90-407 400Toiminnanjohtaja
Tapio Vasara
Kansakoulukatu 10 A 21
00100 Hki 21
puh. 90-694 3866Erikoishammaslääkäriliitto ry:n
toimeksiannosta suoritettu tutkimus
koskien hammasproteesien hankintapaikkaa,
käyttötottumuksia sekä hankintasyitä

YLEISTÄ:

Tutkimus liittyy Erikoishammaslääkäriliitto ry:n Taloustutkimus Oy:llä teettämään tutkimussarjaan. Sarjan ensimmäinen tutkimus valmistui vuonna 1982. Tässä perusselvityksessä keskityttiin lähinnä eri hammasproteesien valmistuskanavien markkinaosuuksiin. Tutkimussarjaa tullaan jatkamaan vuosittain suoritettavilla seurantatutkimuksilla.

TUTKIMUKSEN
PAINOALUEET:

Nyt julkistettavalla tutkimuksella on kolme selvää painoaluetta. Ensimmäisenä painoalueena on markkinaosuuden seuraaminen. Tähän liittyen on tutkimuksella myös selvitetty miksi ja mitkä sosiaaliryhmät valitsevat hammasproteesia tarvitessaan hankintapaikakseen erikoishammaslääkäriliiton. Samoin on tutkimuksessa pyritty kartoittamaan tämän kanavan käyttöä rajoittavia seikkoja.

Toisena painoalueena on tutkimuksessa ollut tarve selvittää hammasproteesien käyttäjien hankkima jälkihuolto proteeseilleen. Miten, missä ja kuinka usein vastaajat ovat huollattaneet proteesiansa ja tarkastuttaneet suunsa terveydentilan.

Kolmantena painoalueena on tutkimuksessa mitattu vastaajien halukkuutta hankkia myös osaproteesinsa osittain hampaalliseen leukaan erikoishammaslääkäriliittoa. Tällä hetkellä laki ja asetus hammaslääkäriliiton toimen harjoittamisesta rajaa erikoishammaslääkäriliiton työalueen pelkääntään terveisiin, hampaattomiin leukoihin valmistettaviin nk. kokoproteeisiin.

TUTKIMUS-
TULOKSET 1985:

Yli 2/3 suomalaisista hankkii hammasproteesiansa erikoishammaslääkäriliittoa; Erikoishammaslääkäriliitto ry:n Taloustutkimus Oy:llä teettämän tutkimuksen mukaan vuonna 1983 hankituista, hampaattomiin leukoihin valmistetuista nk. kokoproteeista on 70 % hankittu erikoishammaslääkäriliittoa. Loput 30 % on hankittu joko terveyskeskusten hammashoitoloista tai yksityisiltä hammaslääkäreiltä.

Aiempien tutkimusten mukaan on erikoishammaslääkäriliittoa hankintapaikkana asetettu etusijalle huomattavasti edullisemmän hankintahinnan sekä nopean ja asiantuntevan palvelun vuoksi.

Kaikkiaan kokoleuan ham-

masproteeja valmistettiin vuonna 1983 n. 53 000 kappaletta ja erikoishammaslääkäriliittoa kauden aikana n. 37 000 kappaletta.

Tulevaisuudessa tulee mainituista valintaperusteista edullisempi hankintahinta edelleen korostumaan koska kuluvan vuoden alusta on osa hammasproteesien valmistuksesta kannettavaa liikevaihtoveroa poistunut erikoishammaslääkäriliittoa osalta ja tämä tulee alentamaan hammasproteesien hankintakustannuksia n. 6,3 % hankittaessa ne erikoishammaslääkäriliittoa.

Hammasproteesit tarkistutetaan liian harvoin;

Lähes puolet suomalaisista on laiminlyönyt hammasproteesiansa tarkistuttamisen ja huollon kokonaan. Tutkimuksen mukaan ilmoitti 41 % vastaajista jättäneensä hammasproteesiansa tarkistuttamatta kokonaan, 44 % ilmoitti tarkistuttaneensa hammasproteesiansa viimeisen neljän vuoden kuluessa ja n. 10 % ilmoitti viimeisestä tarkastuksesta kuluun aikaa yli neljä vuotta.

Suosituksen mukaan tulisi hammasproteesit kuten omat hampaatkin tarkistuttaa vuosittain, proteesit tulisi huoltaa ja pohjata keskimäärin joka

kolmas vuosi ja uusia kuuden — kymmenen vuoden välein.

Tutkimuksen mukaan hälyttävintä tietoa on, että ne vastaajat jotka ovat hankkineet viimeisen hammasproteesinsa neljän vuoden aikana ovat olleet myös aktiivisimpia niiden huollossa ja tarkastuksessa. Ne henkilöt joilla on käytössään yli-ikäinen, liian kauan pidetty hammasproteesi ovat myös säännöllisemmin laiminlyöneet proteesinsa huollon ja suun terveydentilan tarkastuttamisen.

Tarkastuttamisen laiminlyönnillä ei kuitenkaan tutkimuksen mukaan ollut vaikutusta hammasproteesien käyttäjien tyytyväisyyteen proteesiansa istuvuuteen eikä tarkastuttamisen suorittamiselle tai suorituttamatta jättämiselle ollut merkitystä oliko proteesi hankittu erikoishammasteknikolta vai hammaslääkäriltä. Vastaajista n. 70 % ilmoitti olevansa erittäin tyytyväisiä proteesiansa istuvuuteen, kuitenkin tyytyväisyys väheni proteesin iän kasvaessa.

Lähes puolet suomalaisista haluaisi myös osaproteesinsa erikoishammasteknikoilta;

Tutkimuksen mukaan osaproteesia tarvittaessa haluaisi 41 % suomalaisista hankkia osaproteesinsa erikoishammas-

teknikoilta. Vastaavasti Hammaslääkärin puoleen tässä tilanteessa kääntyisi 38 % vastaajista. Loput 21 % ei tutkimuksen tekoajankohtana osannut ottaa kantaa asiaan. Suuntaus on selvä kaikissa sosiaaliluokissa johtavassa ja toimihenkilöasemassa olevia luokunottamatta.

Pääasiallisiksi syiksi haluan kääntyä erikoishammasteknikoiden puoleen mainittiin parempi asiantuntemus hammasprotetiikassa, sekä parempi jälkihuolto. Selvästi argumenttina tuli esille myös erikoishammasteknikoiden edullisemmat veloitustaksat. Hammaslääkäreiden puoleen vastaajat kääntyvät lähinnä sillä perusteella, että aiemminkin ovat asioineet hammaslääkäreiden kanssa osaproteesien valmistuttamisen yhteydessä.

Erikoishammasteknikkoliitto ry on tehnyt useita aloitteita viranomaisille ja lainsäätäjille jäsentensä toimintaoikeuksien laajentamiseksi käsittämään myös osaproteeikkaa. Liitto on myös aloittanut jäsentönsä jatkokouluttamisen tätä silmällä pitäen. Tämän tutkimuksen mukaan myös suuren yleisön tahto tukisi tällaista hanketta. Liitto on kuluvan vuoden alussa jättänyt Sosiaali- ja Terveysministeri Eeva Kuuskoski-Vikatmaalle asiaa koskevan

kirjelmän jossa myös ehdotetaan hammasproteettisen hoidon saattamista sairausvakuutusjärjestelmän piiriin. Liiton näkemyksen mukaan erikoishammasteknikoiden toimintaoikeuksien laajentaminen myös osaproteeikkaan mahdollistaa tulevaisuudessa myös irroitettavien osaproteesien kustannusten liittäminen sairausvakuutuksesta korvattavan hoidon piiriin.

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto Ry:n 60-vuotisjuhla

Keskusliitto vietti 60-vuotisjuhliansa huhtikuun 19.—20. päivinä. Juhlallisuuksiin kuuluivat lähinnä prof. Kalervo K. Koivumaan muotokuvan paljastamistilaisuus ja iltajuhla Kulosaaren Casinolla. Lauantaina 20. päivänä huhtikuuta pidettiin liittokokous, jossa valittiin uusi liittohallitus.

Koivumaan muotokuvan paljastamistilaisuus

Professori Koivumaan muotokuvan maalautus kustannettiin SHK:n jäsenistön piirissä suoritettuna rahakeräyksen tuotolla, joten kiitos kaikille keräykseen osallistuneille. Taiteilija Eino Pilven maalaama muotokuva koristaa nyt Valtion Hammasteknikko-opiston ruokalaa yhdessä Anders Blomin ja Erkki Puron muotokuvien kanssa. Hammasteknikko-opiston puolesta muotokuvan otti vastaan lääkintöneuvos Helmer Nordling. Professori Koivumaalle luovutettiin muotokuvasta valokuvattu jäljennös sekä adressi, jossa oli kaikkien keräykseen osallistuneiden nimet. Paljastamistilaisuudesta muodostui hyvin lämminhenkinen taphatuma ja tunnelman luomisessa auttoi emännän valmistamat maukkaat täytkekakut. Olemme varmasti kaikki yksimielisiä siitä, että professori Koivumaa on muotokuvansa ansainnut, sillä hän on vuosien varrella antanut hampaantekijöille runsaasti arvokasta tietoutta ja taitoa.

Keskusliiton edustajat laskemassa seppelettä Yngve Raij'n haudalle.

Yngve Raij haudalla käynti

Keskusliiton 60-vuotisen taipaaleen kunniaksi SHK:n hallitus päätti muistaa liittomme perustajaa Yngve Raijta. Hallitus kävi lauantaiamuna Hietaniemen hautausmaalla viemässä kukkaseppeleen Yngve Raijin haudalle.

Liittokokous

Kuudeskymmenes liittokokous pidettiin lauantaina 20. päivänä huhtikuuta Helsingin Kauppakorkeakoululla. Kokouksen tärkeimmät asiat olivat liittohallituksen jäsenten ja puheenjohtajien valinta sekä sääntöjen muuttaminen.

Hallituksen kokoonpano

Liittovaltuutettujen välillä ei ilmennyt sellaista erimielisyyttä, että hallituspaikoista olisi jouduttu äänestämään. Täten kokous päätti yksimielisesti hallituksen kokoonpanoksi seuraavaa:
I puheenjohtaja Markku Järvinen
II puheenjohtaja Kalevi Ilkka
III puheenjohtaja Harri Aalto

Hallituksen jäsenet:

Kalevi Valo
Leif Wallen
Kalevi Notkonen
Eerikki Vuorimies
Matti Taiminen
Lars Nordberg
Kosti Uusitalo
Nils Bang
Tapio Vasara

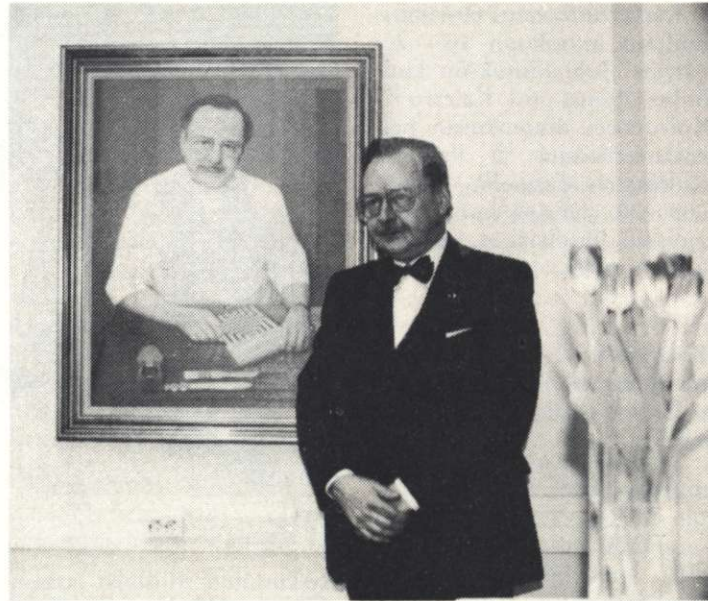
Sääntöjen muutos

Hammastekniset ry on jo jonkin aikaa halunnut irrottaa keskusliiton toiminnasta. Se ei kuitenkaan ole halunnut täysin eristäytyä hammasteknisestä alasta ja tämän vuoksi keskusliiton hallitus alkoi pohtia, miten Hammasteknisten asema järjestetään. Tilanteessa päädyttiin sellaiseen ratkaisuun, että keskusliiton sääntöjä muutetaan siten, että SHK:hon voi kuulua myös tukijäseniä. Liittokokous hyväksyi yksimielisesti hallituksen esityksen sääntöjen muuttamisesta. Hammastekniset ry eroaa keskusliiton varsinaisesta jäsenyydestä ja siirtyy tukijäseneksi. Tukijäsenellä ei ole päätösvaltaa liittokokouksessa eikä liittohallituksessa.

Iltajuhla Kulosaaren Casinolla

Varsinainen iltajuhla vietettiin Kulosaaren Casinolla lauantai-iltana. Ennen varsinaisen juhlan alkua Markku Järvinen, Kalevi Ilkka ja allekirjoittanut ottivat vastaan viralliset tervehdykset mm. hammastarvikeliikkeiltä ja hammasalan eri järjestöiltä. Tervehdyskäyntien johdosta keskusliiton edustajat olivat hukkua toinen toistaan kauniimpien kukkalaitteiden joukkoon.

Varsinaisen juhlan alkajaisiksi lääkintöneuvos Helmer Nordling piti keskusliiton historiaa käsittelevän juhlapuheen, jossa hän selvitteli tärkeimpiä tapahtumia ja kehitystä hammasteknisellä alalla.

Prof. Kalervo K. Koivumaa muotokuvansa vieressä.

Markku Järvinen toimi liittokokouksen puheenjohtajana ja Leena Siirala sihteerinä.

Näissä juhlissa keskusliitto aloitti uuden käytännön soveltamisen, standardien jakamisen huomionosoituksena. Sini-valkoisia standareja jaettiin nyt ensimmäistä kertaa niille henkilöille, jotka viimeisen kymmenen vuoden aikana ovat merkittävästi työskennelleet hammasteknikoiden ammattikunnan hyväksi. Standardin saivat seuraavat henkilöt:

Kalevi Ilkka, Teppo Koskinen, Matti Juntunen, Pekka Koivisto, Erkki Puro, Anders Blom, Matti Taiminen, Olavi Kautto, Lars Nordberg, Mikko Rikonen, Helmer Nordling, Märten Segercraze, Taru Ohtola, Tapio Vasara, Antti Yli-Urpo, Mauno Elomaa, Kalervo Koivumaa, Jouko Pohjonen, Tapio Lamminen, Eerikki Vuorimies, Veli Heikkinen, Harri Aalto, Risto Kotilainen.

Lista saattaa tuntua aika pitkältä, mutta se on perusteltavissa sillä, ettei koskaan aikaisemmin liitto ole jakanut standardeja eikä nyt jaettu mitään muita huomionosoituksia.

Virallisten seremonioiden jälkeen juhlaväki alkoi ahkerasti pyörähdellä tanssilattialla ja allekirjoittaneen täytyy myöntää, että tanssittajien joukossa oli joitakin varsinaisia parkettien partaveitsiä. Kymmenen pistettä hammasväen tanssitaikidolle. Loppuilla sujui leppoisasti tanssin ja rupattelun merkeissä ja illan päätteeksi viritettiin jopa muutama yhteislaulu kovana laulumiehenä tunnetun II puheenjohtajam-

Markku Järvinen ja Leena Siirala luovuttamassa Usko Kari-Koskelle SHK:n standardia.

me johdolla. Kaikenkaikkiaan juhlallisuudet sujuiivat komelluksitta ja luulisin juhlijoiden jopa nauttineen olostaan. Vielä kerran kiitokset kaikille, jotka olivat mukana juhlien järjestelyissä tai itse juhlissa.

Leena Siirala

P.S. Juhlista on otettu runsaasti valokuvia, jotka ovat nähtävissä keskusliiton toimistossa. Halukkaat voivat myös tehdä tilauksia valokuvista.

Hammasteknikkojen ammattikunnalle

Esitän täten, kun muulla tavoin kaikkien asianosaisten tavoittaminen osaltani olisi erittäin vaikeaa, syvimmit kiitokseni osakseni tulleesta suuresta kunniasta ja arvostuksen osoituksesta, joka minuun kohdistui maalauttaessanne muotokuvani. Samalla kiitän paljastustilaisuudessa sekä monissa tapahtumissa sen jälkeen osakseni tulleista kauniista puheista ja viiraa-varaisuudesta.

Kalervo K. Koivumaa

Koivumaa, Blom ja Puro muotokuvineen Hammasteknikko-opistolla.

Rehtori Lukkariniemi tuomassa Hammasteknikko-opiston tervehdystä Kulosaaren Kasinolla.

Proteettinen puoskarointi — paheneva ongelma

Pääkirjoitus *Hammaslääkärilehdessä* no 6/85 (18/3-85)

Lähes 20 vuotta sitten tehtiin eduskunnassa lainmuutos, jolla uudelle erikoishammasteknikoiksi nimettävälle ammattiryhmälle annettiin oikeus valmistaa kokoproteeseja suoraan potilaalle. Lainmuutos laillisti jo pitkään jatkuneen tilanteen jossa hammasteknikot valmistivat kohtuullista suuremmissa määrin proteeseja laittomasti. Samalla luotiin ns. ylimenokauden menettely, jonka puitteissa ryhdyttiin järjestämään viisi vuotta hammasteknikoina toimineille mahdollisuus hankkia uusi erikoishammasteknikon pätevyys suorittamalla 100 työpäivän mittainen kurssi.

Kansanedustajien tarkoituksiperät lainmuutosta puoltaessaan olivat varmasti hyvät ja vilpittömät. Hammaslääkärin suorittamaa proteettista hoitoa pidettiin kalliina, maassa vallitsi hammaslääkärripula ja muutoksella nähtiin mahdolliseksi saada kohtuullisilla kustannuksilla hammasproteesit sille laajalle suomalaiselle väestönosalle, joka kieltämättä oli tällaisen hoidon tarpeessa. Kun hampaattomien potilaiden hoidon kannalta ei ollut mahdollisuuksia päästä taloudellisista ja työvoimapolitiittisista syistä johtuen parhaaseen mahdolliseen tulokseen, oli hampaattomien ihmisten hoidontarpeen helpottaminen senhetkessä tilanteessa josain määrin perusteltua.

Tällä hetkellä suomalaisten elintaso on noista ajoista huomattavasti kohentunut. Koulutettua hammaslääkärityövoimaa on yli tarpeen ja kaikilla suomalaisilla on mahdollisuus

saada tarvitsemaansa korkeataasoista hoitoa. Taloudellisessa mielessä hammashoito on kuitenkin muuhun terveydenhuoltoon verrattuna huomattavassa asemassa, joka näyttyy erikoisesti suurempien hoitojen, kuten proteettisten hoitojen yhteydessä. Hammasproteettisen hoidon järjestelyt ja erikoishammasteknikkojen koulutus on kuitenkin edelleen 20 vuoden takaisella tasolla. Alunpitäen tilapäisjärjestelyksi tarkoitetut pikakurssit ovat jääneet pysyviksi, kuten väliaikaisratkaisuille niin usein tapahtuu. Erikoishammasteknikkojen toimintaa koskeva lainsäädäntö on alunpitäen asettanut tiettyjä rajoituksia sille, milloin erikoishammasteknikko voi valmistaa kokoproteesin suoraan potilaalle. Tärkeimpänä edellytyksenä on ollut hoidettavan potilaan suun terveys. Käytännön tulkintana tällöin on ollut tilanne, jossa erikoishammasteknikko voi valmistaa proteesin hampaattomaan ja teknikon mielestä terveeseen leukaan välittämättä siitä, mikä on esim. vastakkaisen leuan ja siinä mahdollisesti hampaiston tai sen jäljellä olevien osien kunto. 100 päivän kurssi ei anna mitään käytännön mahdollisuuksia kokonaisvaltaiseen suun terveydentilan ja suun sairauksien diagnosointiin koko purentaelimien puitteissa, eikä erikoishammasteknikoilla ole koulutusta eikä oikeuksia suorittaa tarpeellisia röntgen tutkimuksia. Erikoishammasteknikoilla ei kuitenkaan ole mitään velvoitteita lähettää potilasta tarpeellisiin röntgen- ja muihin ennakkotutkimuk-

siin ennen proteesin valmistamista. Säästöjen mukaan proteesia ei mm. saa tehdä hampaan juurien päälle. Juurten ollessa suun limakalvon alla peitossa, voidaan perustellusti kysyä, millä keinoin erikoishammasteknikko edellä mainitun seikan voi tarkistaa.

Toisen ryhmän kasvavan ongelman muodostaa eräiden hammasteknikkoryhmien ja hammasteknikoiden lisääntyvä laiton toiminta. Suomen Galupin suorittamassa haastattelutkimuksessa tiedusteltiin haastateltavilta proteesipotilailta heidän osaproteesiansa valmistajaa. Vastauksista ilmeni, että 25 % osaproteeeseista oli teknikoiden laittomasti valmistamia. Samalla ilmeni, että lähes puolet haastatelluista oli sitä mieltä, että hammasteknikoilla on tähän laillinen oikeus.

Viime vuosien aikana esiintynyt erikoishammasteknikoiden ilmoittelu on pyrkinyt myöskin vahvistamaan tätä kuvaa. Ilmoittelussa on häikäilemättömästi käytetty hyväksi harhaanjohtavia erikoishammasteknikkotittelä ja pyritty antamaan yleisölle kuva erikoishammasteknikoista proteettikan todellisina erikoisasiantuntijoina ja ammattilaisina. Ilmoituksissa on pääsääntöisesti vaiettu myöskin tähän toimintaan liittyvistä rajoituksista ja kehotettu potilaita kääntymään proteettisten ongelmien kohdatessa "alan erikoisasiantuntijan" erikoishammasteknikon puoleen. Toiminta on saanut vapaasti jatkua ja eivätkä viranomaiset ole siihen juuri puuttuneet.

”Proteettinen puoskarointi — vastine pääkirjoitukseen 6/85”

Viime vuosina on keskias-teen ammatillista koulutusta voimakkaasti uudistettu. Samanaikaisesti on hammas- huollon järjestelyjä kehitetty ja ehkäisevän hoidon merkitystä korostettu. Yhtenä osana tätä uudistustyötä tulisi myös ham- masteknisen henkilöstön kou- lutus asema ja oikeudet saattaa muiden kehittyneiden valtioi- den tasolle. Kehityksissä pal- jasjalkalääkäri ajattelu on tie- tyssä kehitysvaiheessa hyväk- syttävä. Hammashuollollisesti Suomi lienee tämän vaiheen jo sivuuttanut. Vähintä, mitä hammasteknisen toiminnan osalta tulisi tehdä, on saattaa tehtävä, oikeudet ja koulutus toisiaan vastaavalle tasolle. Sa- malla tulee muuttaa yleisöä ja potilaita harhauttava erikois- hammasteknikonimitys oi- keuksia paremmin vastaavaksi ja kuvaavaksi kokoproteesitek- nikonimitykseksi. Esimerkkinä olkoon jo päätetty ja toteu- tuva erikoishammashoitajan ni- mityksen muuttaminen uuden koulutuksen mukana ham- mashuoltajaksi.

Kai Masalin

Toimittaja Masalin on Suo- men Hammaslääkärilehden pääkirjoituksessa 6/85 käsitel- lyt varsin laajasti erikoisham- masteknikoiden ammattitoi- mintaa ja sivunnut tässä yhtey- dessä myös Liittomme toimintaa jäsentemme etujärjestönä. Mainitussa kirjoituksessa sa- moin kuin lehden numerossa 9/85 olleessa kommentissa ja sen vastauksessa on kuitenkin eräitä vääriä painotuksia ja vir- heitä, jotka vaativat oikaisua vastineessa.

Toimittaja Masalin toteaa lähes 20 vuotta sitten edus- kunnassa tehdyn lainmuutok- sen antaneen erikoishammas- tekniikoille oikeuden valmistaa ja sovittaa tietyin edellytyksin kokoproteeseja suoraan niiden käyttäjille. Pienenä täsmen- nyksenä tähän toteaisiin oi- keuksiin kuuluvan myös ko- koproteesien huollon eli poh- jaamisen sekä luonnollisesti myös jo hammasteknikoiden- kin oikeuksiin kuuluvan oi- keuden korjata hammaspro- teeseja niiden käyttäjien toi- meksiannoista, kuitenkin siten, että vain erikoishammas- tekniikolla on oikeus ottaa jäl- jennös suusta korjausta varten. Tämän lisäksi on erikoisham- masteknikoilla tietysti oikeus hammaslääkärien toimeksian- nosta suorittaa kaikkea ham- masprotetiikkaan liittyvää val- mistusta, myös osaproteeseja. Se mitä erikoishammastekni- kot eivät saa osaproteesien suhteen tehdä on etteivät he saa ilman hammaslääkärin toi- meksiantoa itsenäisesti sovittaa osaproteeseja suoraan potilai- den toimeksiannosta. Tämä

selvennys on paikallaan siksi, että Masalinin kirjoituksen tyyppisissä kirjoituksissa usein tarkoituksella ”unohdetaan” erikoishammasteknikoiden olevan peruskoulutukseltaan hammasteknikoita. Tilannetta voitaisiin verrata väitteeseen, ettei erikoishammaslääkäri eri- koistuttuaan saa suorittaa mui- ta kuin spesialiteettiinsä liitty- viä toimenpiteitä. Erikoistu- minen ei toki ole muuta kuin perusopintoja syventäviä opin- toja tietyllä osa-alueella eikä se luonnollisestikaan ainakaan vähennä muiden osa-alueiden taitoja tai oikeuksia.

Erikoishammasteknikoiden koulutusta Masalin kutsuu yli- menokauden koulutukseksi. Tätä tämä koulutus ei tieten- kään ole. Tähän asiaan on kouluttajan näkökulmasta jo puuttunut rehtori Jorma Luk- kariniemi, joten en siltä osin enää siihen puutu. Toteanpa- han vain, että ovat toki uudet opit ja ajatukset protetiikan kehityksessä saavuttaneet yhtä- lailla hammasteknikko- ja eri- koishammasteknikkokoulu- tuksen kuin hammaslääkäri- koulutuksenkin. Ovatpahan opettajammekin suurelta osin samoja.

Erikoishammastekniikalla on valmistuessaan takanaan yli 4,5 vuoden koulutus sekä vä- hintään 5 vuoden työkokemus hammasprotetiikasta ja -tek- niikasta. Masalinin mainitse- man 20 vuoden ajanjakson ai- kana on taas hammaslääkärei- den hammastekniikassa samaa opetus kutistunut melkein ole- mattomiin. Tämä onkin aivan oikein, miksi kouluttaa ham-

maslääkäreitä työhön, jota he eivät kuitenkaan tee, eikä käy- tännössä ole mahdollistakaan järjestää hammaslääketieteen kandidaateille yhtä laajaa hammastekniikan koulutusta kuin hammasteknikko-opiske- lijoille. Tällä en kuitenkaan tarkoita, että erikoishammas- tekniikko olisi hammasproteti- kassa sen kummempi asian- tuntija kuin hammaslääkäri- kään, hammastekniikan puo- lella katson tilanteen kyllä ole- van näin. Hammaslääkärin koulutus suuntautuu suun li- makalvojen ja hampaiden hoi- toon ja erikoishammastekni- kon koulutus suuntautuu puutteita korvaavien protee- sien valmistukseen. Näin kai asia on nähtävä. Kokoprotee- sien soveltamisen osalta lienee kuitenkin siten, että koulutus- sensa ja työkokemuksensa kautta ainakin puhuttaessa vastavalmistuneista on erikois- hammastekniikalla pieni etu- matka hammaslääkäriin näh- den.

Erikoishammasteknikon koulutuksessa on puutteita, se myönnetään ”aidan tälläkin puolella”. On myönnetty jo pitkään. Mutta kun olemme yrittäneet saada eri hammas- lääkärijärjestöjä tukemaan koulutuksemme uudistamista, laajentamista ja syventämistä olemme saaneet vastauksena vain toteamuksia ammattim- me ja koulutuksemme turhuu- desta, ja nämäkin vastaukset olemme saaneet kiertoteitse. Ole tässä nyt sitten yhteistyö- haluinen.

Kuitenkin ”markkinaosuu-

temme” uusista kokoprotee- seista (70 %/1983/Taloustut- kimus Oy) puhuu ammattim- me turhuudesta toista kieltä. Varsinkin kun syyksi valita eri- koishammasteknikko kokoprotee- sin hankintapaikaksi maini- taan yhä useammin edullisen hinnan sijasta parempi asian- tuntemus proteesien valmis- tuksessa ja varsinkin se tuiki tärkeä, parempi jälkihuolto.

Väitettyyn laittomaan ham- maslääkärintoimen harjoitta- miseen toteaisiin, että on toki lain kirjaimen vastaista erikois- hammasteknikon ilman ham- maslääkärin toimeksiantoa so- vittaa osaproteesia suoraan po- tilaalle. Kuitenkin epäilen asi- aa hieman paisutellun. Suo- men Gallupin tutkimuksen, johon Masalinin viittaa, aset- taisiin osittain otannan sup- peuden, suuntaavuuden ja epäselvän haastattelutekniikan johdosta kyseenalaiseksi luo- tettavuudeltaan. Hyvin useat potilaat kun nykyään ”valis- tuksen aikana” tietävät ham- masproteesinsa hammastekni- kon tai erikoishammastekni- kon valmistamaksi, vaikkakin se on hankittu hammaslääkä- rin kautta. Tämä asia on var- masti tuttu jokaiselle protee- tiikkaa paljon harjoittavalle, jollei vaan lopeta kysymistä sii- hen ensimmäiseen; kuka on valmistanut proteesinne. To- dellinen hankintapaikka kun selviää usein vasta pidemmän keskustelun jälkeen. ”Laitto- mien proteesien” määrää lisää myös hammaslääkärin ja eri- koishammasteknikon yhteis- työnä valmistamat hammas-

proteesit. Tällöinhän potilas työn valmistumisen aikana käy useita kertoja kummallakin vastaanotolla hammaslääkärin kuitenkin vastatessa suun ja hampaiden hoidosta ja protee- sin tasosta. Tällainen menette- ly voi ahtaasti tulkittuna olla lain kirjaimen vastaista muttei varmasti lain hengen vastaista eikä varmastikaan ole potilaa- le pahaksi. Potilaalle kun hyö- ty lankeaa edullisemmilla kus- tannuksilla ja kokonaisuudel- taan paremmalla lopputulok- sella. Tuleehan tällöin sekä suu että proteesi kuntoon. Tä- hän kai olisi pyrittävä.

Tällainen yhteistyömalli, jo- hon viittasin edellisessä, onkin se hoitomalli, johon erikois- hammasteknikkokunta pyrkii; hammaslääkäri hoitaa ja vastaa suun terveydestä ja erikois- hammasteknikko valmistaa yhteistyössä irrotettavan pro- teesin, oli se sitten osa- tai ko- koproteesi. Pääasia olisi, että työ tulisi kunnolla hoidettua kokonaisuuden kannalta ja po- tilaan kustannukset olisivat edullisimmat mahdolliset. To- dennäköisesti ja tätä muista maista saadut kokemukset tu- kevat, tällaisen järjestelmän käyttöönotto parantaisi ham- maslääkäreiden työllisyyttä merkittävästi. Ohjautuisihan hammaslääkäreille tässä järjes- telmässä myös ne potilaat, joil- le erikoishammasteknikko val- mistaa toisen leuan kokoprotee- sin.

Tällainen järjestelmä on käytössä jo Tanskassa ja Hol- lannissa Euroopasta ja se on valmisteilla myös EC-maiden

lainsäädäntöelimissä suositukseksi käsittämään kaikki Talousyhteisön jäsenmaat. Eli kelpaa Masalinin mainitsema "paljasjalka-lääkäri"-järjestelmä "sivistysmaihinkin".

Erikoishammasteknikkoliitto ry on useissa yhteyksissä kääntynyt hammaslääkärijärjestöjen puoleen lähetejärjestelmän luomiseksi tarkoituksena saattaa voimaan valtakunnallinen järjestelmä, jossa erikoishammasteknikko voisi lähettää hoitoa tarvitsevan potilaan hammaslääkärin hoitoon. Vastauksena näihin ehdotuksiin "olemme saaneet" nähtäväksemme näiden järjestöjen jäsenkirjeitä, joissa kielletään kaikkinaisen yhteistyö erikoishammasteknikoiden kanssa. Valitettavasti jotkut Suomen Hammaslääkäriliiton jäsenet ovat ottaneet paikkakunnittain, terveisiä vaan Keski-Suomeen, nämä kiellot niin vakavasti, etteivät he suostu ottamaan vastaan potilasta, joka on lähetetty erikoishammasteknikon toimesta hoitoon tai joka itse on ilmoittanut asiointeensa erikoishammasteknikon kanssa. Tässä kyseiset hammaslääkärit ovat syyllistyneet ja syyllistyvät lain hammaslääkärintoimen harjoittamisesta rikkomiseen, kun jättävät hoitamatta limakalvosairaudet, fibroomat jne., joten löytyy sitä "laittomuutta" puolelta jos toiseltakin, kun tarkkaan katsoo. Valitettavinta on, että häviäjäksi jää aina ja poikkeuksitta "syytön" osapuoli eli potilas. Mikäli tällaisessa tilanteessa erikoisham-

masteknikko on "syyllistynyt" laittoman vapaapäätteisen osaproteesin valmistamiseen alaleuan etualueen jäännöshampaistoon yläleuan kokoproteesin vastapurennaksi on sen valmistaminen ja tämä on jokaisen potilaan suun terveydentilasta huolta kantavan myönnettävä, pienempi rikos kuin ettei kyseistä alaosaproteesia valmistettaisi lainkaan ja yläleuan kokoproteesi jää yksinään keikkumaan potilaan "riesaksi" ja suulaen rakennetta vaurioittamaan.

Masalin kommentoi myös liittomme mainontaa. Ihmetystä näin etujärjestömme virkamiehenä herättää hänen toteamuksensa mainonnasta, joka "pääsääntöisesti vaikenee myöskin tähän toimintaan liittyvistä rajoituksista". Kyllä minun käsittääkseni liittomme mainonnassa on hyvin selvästi lueteltu toimenpiteet, joita erikoishammasteknikko on oikeutettu ilman hammaslääkärin toimeksiantoa tekemään. Tämän voi jokainen todeta lukemalla läpi Masalinin hammaslääkärilehdessä 9/85 esimerkiksi valitseman liittomme nimissä julkaistun mainoksen. Siinä on selvästi luettelomaisesti todettu ne toimenpiteet, joita erikoishammasteknikko on oikeutettu tekemään. Olisin hyvin kiinnostunut kuulemaan Masalinin yksilöidyn selvityksen mainoksen harhaanjohtavista osista. Ilmoituksessa käsittääkseni puhutaan proteesien valmistuksen ja oikeuksien yhteydessä erittäin selvästi vain ja ainoas-

taan kokoproteeista.

Selvää on, että keskustelua aina tarvitaan ja selvää myös lienee, että etujärjestön täytyy kantaa huolta myös jäsentensä taloudellisista intresseistä ja tästähän tässä on kyse. Näin on myös meidän järjestössämme. Ehkä Masalinin kirjoituksen tyyppisiä kirjoituksia tarvitaan "hengen kohottamiseksi", mutta asiat tulisi kuitenkin hoitaa siten etteivät "syytömät" potilaat joudu tästä kärsimään. Asiat saavat riidellä, mutta käsittääkseni olisi kummankin etujärjestön aika ottaa nk. lusikka kauniiseen käteen ja lähteä yhdessä selvittämään välejämme hiertäviä ristiriitoja ja tutkimaan yhteistyömahdollisuuksia liittotasolla. Paikkakunnittain tämä yhteistyö yksilötasolla toimii jo todella hienosti yksityisten hammaslääkäreiden ja erikoishammasteknikoiden välillä ja potilaan parhaaksi.

Erikoishammasteknikkoliitto ry
Harri Aalto
Toiminnanjohtaja

Talvikisat Rovaniemellä

Hammasteknikkojen perinteiset talvikisat pidettiin Napapiirin tuntumassa, Ounasvaaran jyhkeissä maisemissa Rovaniemellä. Ajankohta, maaliskuun ensimmäinen viikonloppu oli ehkä osunut nappiin tällaiseen kisailuun, koska osanotto oli runsas ja innostus porukan keskuudessa silmän ilmeistä lukien innostusta täynnä. Mutta olihan pohjoisessa kaamos sivuutettu juuri edellisellä viikolla ja etelässäkin lumiräntäkelin masennus ohimenossa. Näitä seikkoja monet olivatkin lähteneet unohtamaan ja talvea katkaistamaan, olivathan kaukaisimmat tulleet aina Helsingistä ja Pohjois-Karjalasta saakka.

Itse kisoista muodostui tänä vuonna reilusti ulkoiluvoittoiset; oliko ehkä ensimmäiset keväiset päivät syynä siihen, että keilaajia ja squashin pelaajia ei saatu ollenkaan rinteistä saleille. Mutta onneksi aamu-uinnin yhteydessä otettiin uimareilta jo aikoja niinkin sillä silmällä, että jos vaikka auringon noustessa happimyrkytys iskee ja ulkoilu vetää tämänkin lajin harrastajat puoleensa. Nämä esilämmittelyn tulokset julistettiin sitten virallisiksi yksimielisesti.

Hiihtoluiistelusta, talven mittaan tarpeeksi puhutusta "villityksestä", kuvat kertovat parhaiten, joten puhukoot kuvat puolestaan.

Meidän kisaisäntien paineet ja stressit siinä sitten lopulta myös laukesivat kun ohjelma kääntyi parkettiluistelun puolelle, ja siinä välissä jaettiin lu-

Naisten 5 km — maaliintulo.

kuisat palkinnot — suurkiitos lahjoittajille. Aamuyön tunteina joukko vielä oli yhtenäisen, vaikka raskas päiväohjelma oli jo takanapäin, joten eri kommentteista päätellen pienet kisailut olivat olleet paikallaan ja yhteishenkeä oli saatu puhalletuksi taas aimo annos meidän niin hajallaan puurtavalle porukalle. Hyvästelyn haikeus huokui aamuyön pak-

kasraikkaassa ilmassa kuiskailen; ensi talvenahan kisat ovat jälleen; "tulethan sinäkin?" olivat ne sitten missä ilmansuunnassa tahansa. Siellä tava-taan taas puhtaan urheilun merkeissä.

Vielä kerran kiitokset kaikille!

**Lapin
Hammasteknikkoseura**

Innokasta valmistautumista hiihtokilpailuihin Ounasvaaran majalla.

Talvikisojen tulokset

Yli 35 v. miehet 5 km: 1. Ilkka Kalevi Oulu 22.24,8, 2. Järvinen Markku Tampere 24.51,6, 3. Porali Pekka L-ranta 25.41,5, 4. Lindroos Antti Tampere 35.00,5,

Naiset 5 km: 1. Mustonen Kaija Rovaniemi 26.52,9, 2. Vallemmaa Mari Helsinki 32.12,4, 3. Porali Kirsti L-ranta 32.42,0, 4. Selin Kristiina Rovaniemi 32.51,6, 5. Nurminen Tarja Rovaniemi 33.34,2, 6. Pesonen Airi Helsinki 46.22,4.

Lapset alle 5 vuotiaat: 1. Valle-

maa Iiro Helsinki 4.38, 2. Vallemmaa Aleksii Helsinki 6.40.

Miehet yleinen 10 km: 1. Kivelä Arto Rovaniemi 41.01,7, 2. Mikkola Markku Tampere 45.30,7, 3. Ontero Esa Oulu 49.21,5, 4. Litmanen Antero Savonlinna 50.00,6, 5. Laitinen Jouko Pello 55.29,6.

Lapset yli 10 vuotta: 1. Hanna Porali Lappeenranta 5.36,3.

Lapset alle 10 vuotta: 1. Pasi Tarvainen Rovaniemi 5.38,8, 2. Liisa Porali Lappeenranta 6.17,6, 3. Hertta Selin Rovaniemi 6.54,7, 4. Minna Pekkala Rovaniemi 6.57,2, 5. Maria Laitinen Pello 14.00,2.

Hammasteknikkojen uintikilpailu Rovaniemellä 02.03.85 Tulokset

Naiset 50m: 1. Heli Lindroos 32,4, 2. Mari Vallemmaa 58,6, 3. Airi Pesonen 1,16,0, 4. Kristiina Selin 1,25,0.

Nuoret 25m: 1. Samu Lindroos 22,9.

Yleinen 50m: 1. Ossi Vallemmaa 30,7, 2. Antero Litmanen 35,1, 3. Kalevi Pitkänen 41,1, 4. Arto Kivelä 51,0.

Ikämiehet 50m: 1. Jukka Lindqvist 31,2, 2. Antti Lindroos 34,1, 3. Markku Selin 39,1, 4. Markku Järvinen 48,5, 5. Olli Karusuo 57,1, 6. Timo Juutinen 1,13,2.

LEHDISTÄ LEIKATTUA...

Le Figaro 12.04.1985

Hammasteesien valmistaminen on ollut tähän asti käsityötäidettä, jossa ei ole tapahtunut muutosta 300 vuoteen.

Tri Francois Duret'in keksintö perustuu nykyaikaiseen teollisuustekniikkaan, joka lähtee optisesti suoritettusta mittauksesta ja työn toteuttamisesta robotin avulla. Tämä Francois Duret'in keksintö tulee lähiaikoina mullistamaan markkinat, jotka koskevat noin 30 000 hammaslääkärää Ranskassa ja 140 000 Euroopassa. Järjestelmä on toteuttamisvaiheessa Viennessä Henson-yhtiössä, joka kuuluu Jean Pierre Hennequinin O.C.E. yhtymään. Se on erikoistunut elektroniikka-automaatiikan tutkimukseen ja valmistamiseen.

Tämä järjestelmä muodostaa kokonaisuuden, johon kuuluvat suun tilan kuvaaminen, kuvan käsittely, tietokoneohjain ja odontologinen työstölaite. Käytännössä tämä tarkoittaa mallin ottamista 5—6 sekunnin aikana ja kruunun valmistamista muutamassa minuutissa.

Järjestelmää käytettäessä kootaan kaikki valmistusaineet yhdeksi kokonaisuudeksi. Ennen kaikkea käytettävällä optisella kolmi-ulotteisella tekniikalla saavutetaan hyvin suuri tarkkuus, jossa hampaan mittoja tarkastellaan 20 mikronin tarkkuudella.

Ensimmäiset koneet ovat käytössä vuonna 1986 ja vaativat noin 500 000 frangin = 350 000 markan investoinnin. Laitetta voivat käyttää useat

ryhmät. F.D. on työskennellyt 10 vuotta laitteen kehittämiseksi kaupalliseen käyttöön ja ajattelee, että ollaan vasta alkuvaiheessa tietokoneen hyödyntämisessä biolääketieteellisesti.

Hän työskentelee parasta aikaa ohjelmien kehittämiseksi, joiden avulla voitaisiin toteuttaa kaikkien hammasteesien tekeminen myös orthodontinen diagnostiikka. Sen lisäksi hän pyrkii kehittämään tämän metodin lääketieteellisiä sovellutuksia ennen kaikkea luuston korjaaminen (selkäranka ja sisäkorva) ja radioterapia.

Matti Juntunen

24.05.1985 valmistuneet:

Hammasteknikot

Aimo Aaltonen, Turku, Väinö Alapelto, Lohjan mlk, Markku Kari, Porvoon mlk, Kari Kolehmainen, Kärsämäki, Kati Krook, Riihimäki, Tuija Lehtinen, Ikaalinen, Risto Penttinen, Lapua, Risto Rikkonen, Valkeakoski, Heikki Salmela, Vantaa, Leila Tykyläinen, Eno.

Hammaslaborantit

Kirsi Erkkilä, Ylivieska, Jari Järvelä, Vantaa, Suvi Kukkeenmäki, Hollola, Merja Lehto, Tampere, Sirpa Pihlaja, Tuusula, Sirkka Pitkänen, Varpaisjärvi, Tuija Punkki, Helsinki, Riitta Rikamo, Helsinki, Juha Rintanen, Lohja, Jukka Ruponen, Helsinki.

Erikoishammasteknikot

Kaj Fredriksson, Joensuu, Anja Huhtakangas, Ylivieska, Erkki Immonen, Helsinki, Jukka Kaitila, Rauma, Kalevi Kasurinen, Forssa, Veikko Kirsimaa, Kerava, Kari Koskela, Kokkola, Markku Miettinen, Riihimäki, Terho Parikka, Jyväskylä, Jorma Salminen, Keuruu, Tell Urvas, Turku, Heimo Lehtimäki, Helsinki (VHO:n opettaja).

VALTAKUNNALLISET RUSKA- JA LUENTOPÄIVÄT KUUSAMOSSA

Aika 13. — 15.9.1985

Paikka Rantasipi Rukahovi, Rukatunturi puh. 989-3131

Ohjelma

Perjantai klo

15.00 Tiedotustilaisuus
15.15 Kuusamo-esittely (filmi)
16.00—18.00 Hammastarvike- ja ATK-liikkeiden tuote-esittely
18.30 Ohjelmallinen grilli-ilta koko perheelle Rukatunturin kupeessa
— paikallinen "Nasse-setä" esiintyy ja myy grillattua poroa
— huutokauppaa
— yhteislaulua ym.
— LYCKA TILL !!!!

Lauantai klo

10.00—12.00 Luento HLL Jaakko Kunnari
— Ajankohtaista kokoproteesihoidosta
12.00—13.00 Lounas
13.00—14.30 Luento HLT Seppo Sotaniemi
— Hammasteknikon ja suukirurgianerikoishammaslääkärin välinen yhteistyö
15.15 Bussikuljetus Jyrävänkoscalle
— Patikkaretki n. 8 km
18.00—20.00 Sauna ja uinti
20.30— Ohjelmallinen illanvietto
— illallinen
— arpajaiset
— ym. mukavaa

Sunnuntai klo

10.00 Koko perheen tietokilpailu luontopolulla
12.00—13.30 Luento Jouko Pohjonen
— Kokemuksia valokovetteisesta pohjamateriaalista
13.45 Palkintojen jako

Osanottomaksu Jäsen 200,-. Seuralainen 50,-. Lapset ilmaiseksi.

Majoitus 390,-/hlö/2 vrk kahden hengen huoneessa, 570,-/hlö/2 vrk yhden hengen huoneessa.

Lapset: 195,-/lapsi/2 vrk lisävuoteella, jos lapsi on 4—14 vuotias, alle 4-vuotiaat majoittuvat veloitusetta.

Mökkeihin kuusi henkeä/mökki 364,-/hlö/2 vrk aikuisilta, 296,-/lapsi/2 vrk

Kaikki asumismuodot sisältävät: majoituksen, aamusaunan ja uinnin, aamiaisen, 2 ruokailua, liinavaatteet.

Kaikissa mökeissä on käytettävissä oma sauna.

Ilmoittautumiset Matti Keränen puh. 981-222 356, Veli Heikkinen puh. 981-225 960, Jouko Rantaniemi puh. 981-162 42.

Sitova ilmoittautuminen 19. elokuuta mennessä. Maksukuitit postitetaan.

Lentoyhteydet Lähtö Helsingistä pe klo 18.20 suora lento, la klo 7.25 via Oulu, tulo Kuusamoon klo 9.20, su klo 16.35 suora Helsinkiin.

Lippua ostettaessa on ilmoitettava Finnairille koodi IT 552728, jos haluat saada 25 % :n alennuksen. Huom! alennus koskee punaisia ja mustia vuoroja.

OULUN HAMMASTEKNIKKOSEURA

HAMMASTEKNIKKOJEN KESÄKISAT PORVOOSSA 23.—25.8.1985

Tänä vuonna kesäkisamme pidetään Porvoossa, Etelä-Suomen kauniissa kesäkaupungissa.

Ohjelma:

24.8.1985

klo 10.00—12.00

lajit:

klo 12.00—16.00

klo 13.00—16.00

klo 16.00—19.00

klo 12.00—17.00

klo 17.00—19.00

klo 20.00 alkaen

Majoitus:

25.8.1985

Mahdollisuus matkustaa laivalla väli Helsinki—Haikko—Helsinki

Aikataulu: (pe—la—su) Hki 10.00 — Haikko 12.45 — Porvoo 13.15 (meno)

Hki 18.15 — Haikko 15.30 — Porvoo 15.00 (paluu)

Hinta: meno—paluu 90,- ja meno 70,-

Ilmoittautumiset ja tiedustelut heinäkuun loppuun mennessä Leenalle keskusliittoon, puh. 90-6943866. Olisi suotavaa, että ilmoittaisitte myös, mihin lajeihin kukin aikoo osallistua. Elokuun puolella ilmoittautumisia ottaa vastaan kisojen seremoniamestari Pekka Juurikko, puh. 915-149110.

Jos Porvoo ei vielä ole tuttu kaupunki, niin voin vilpittömästi suositella tutustumista siihen näin kesäaikaan. Luvassa tiukkoja kilpailuja, hauskaa yhdessäoloa, arpajaiset ja kaikkea kivaa, mitä vielä keksimme.

Terveisin,

Leena Siirala

Henkilöjäseniä Suomen Hammasteknikkojen Keskusliittoon

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitossa on sen perustamisesta lähtien vuodesta 1980 ollut jäseninä Erikoishammasteknikkoliitto ry, Hammaslaboratorioliitto ry ja Hammastekniset ry. Henkilöjäseniä on ollut ainoastaan muutamia.

Edellä manittujen järjestöjen kautta hammasteknisellä alalla toimivista henkilöistä ainoastaan osa on järjestäytynyt Keskusliittoon. Näin ollen alalla toimii runsaasti sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole Keskusliiton toiminnan piirissä.

Nyt kaikki hammasteknisellä alalla työskentelevät henkilöt pääsevät Keskusliiton toimintaan mukaan liittymällä henkilöjäseneksi Keskusliittoon. Ne hammaslaboratoriot ja erikoishammasteknikot, jotka ovat Hammaslaboratorioliiton ja Erikoishammasteknikkoliiton jäseniä, saavuttavat jäsenyyden tätä kautta, eikä heidän tarvitse liittyä suoraan jäseniksi Keskusliittoon. Halutessaan he kuitenkin voivat näin tehdä. Hammastekniset ry:n kanssa on sovittu erityisjärjestelystä, josta Hammastekniset ry tiedottaa suoraan jäsenilleen.

Jäsenetuna henkilöjäsenet saavat Hammasteknikkolehden, pääsevät osallisiksi kaikkiin liiton tapahtumiin sekä ovat muutoinkin mukana vaikuttamassa yhteisten asioiden edistämiseen. Hammasteknikkolehti lähetetään jäsenetuna kaikille Hammaslaboratorioliiton, Erikoishammasteknikkoliiton jäsenille sekä Keskusliiton henkilöjäsenille. Jos joku alalla työskentelevä henkilö haluaa tilata Hammasteknikkolehden, tilaushinta on sama kuin Keskusliiton jäsenmaksu eli 200 mk. Hammastekniset ry:n kanssa on kulu- van vuoden osalta sovittu erityisjärjestelystä.

Jos olet Suomen Hammasteknikkojen Keskusliiton jäsenjärjestön jäsen, tiedota lähiympäristöosi mahdollisuudesta liittyä henkilöjäseneksi Keskusliittoon. Tai jos itse haluat liittyä henkilöjäseneksi, täytä oheinen ilmoittautumislomake ja postita se Keskusliittoon.

Liityn henkilöjäseneksi Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry:hyn
Kansakoulukatu 10 A 21, 00100 Helsinki, puh. 90-6943866

Nimi (tekstaten) _____ sos. turvatunnus _____

Osoite _____

Työpaikka ja työtehtävä _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

60-VUOTISJUHLAMATRIKKELI

Suomen Hammasteknikkojen Keskusliitto ry julkaisee 60-vuotisjuhlamatrikkelin. Se sisältää liiton ja alan muiden järjestöjen tapahtumia ajalta 1975–1985, sekä monin tiedoin varustetun henkilöstöosan.

Matrikkelin voi tilata hintaan 200 mk + postituskulut.

Tilaan matrikkelin hintaan 200 mk + postikulut
lähetettäväksi sen jälkeen kun matrikkeli on valmistunut.

Tilaaaja (tekstaten) _____

Osoite (tekstaten) _____

Päiväys ja allekirjoitus _____

TAPAHTUMAKALENTERI

Hammaskeramian jatkokoulutuskurssi 6.–7.8.1985 Helsingissä

Hammasteknikkojen kesäkiat 24.–25.8.1985 Porvoossa

Oulun HT-seuran ruskaretki 13.–15.9.1985 Kuusamossa

Erikoishammasteknikkojen kansainvälinen kongressi Schvenningenissä Hollan-
nissa syyskuussa 1985

Hammastekniikan luentopäivät 18.–20.10.1985 Helsingissä Kalastajatorpalla

Messumatka Tukholmaan 14.–17.11.1985

Valukultalejeeringit (jatkoa edell. numerosta)

Edelporta	I	Wieland Edelmetalle GmbH	Porta H
Portagold	II		Porta M
Portadur I	III		Porta W
Portadur II	IV		Porta H, Porta M, Porta W
Portadur III	IV		Porta kfm
Harmony Medium	II	Williams Gold Refining Co. Inc.	Williams Gold Solder 615 fine
Harmony Hard	III		eller 650 fine
Aurodent C	III	Ädelmetall AB	18, 20, 22 Karat Slaglod
Auroplatin I	III		18, 20, 22 Karat Slaglod
Kronguld	III		18, 20, 22 Karat Slaglod
Aurodent D*	IV		18, 20, 22 Karat Slaglod
Auroplatin III	IV		18, 20, 22 Karat Slaglod
M-cast	IV		18, 20, 22 Karat Slaglod
Allguld II	IV		18, 20, 22 Karat Slaglod
Auroplatin II	IV		18, 20, 22 Karat Slaglod
Suprem C	III	Ogussa	Suprem 0, 1 og 2, Unilot 1 og 2
Suprem M	IV		Suprem 0, 1 og 2, Unilot 1 og 2

Metallokeramisiin töihin käytettävät lejeeringit

Luettelo 5 — marraskuu 1984. Lejeeringit on arvioitu tuottajien antamien tietojen perusteella ja todettu niiden täyttävän NIOMin ohjelmassaan 1979 metallokeramisiin töihin käytettäville lejeeringeille asettamat vaatimukset. Vaatimuksiin kuuluu mm. että lejeeringeissä on vähintään 78 paino-% kultaa, palladiumia ja platinaa. NIOMista on saatavana yksityiskohtainen luettelo vaatimuksista. Tähdellä * merkityt tuotteet eivät täytä kaikkia muodollisia vaatimuksia.

Aderer Ceramco Yellow, Aderer Ceramco White, Aderer Ceer-Mate Non-Silver, Aderer Special White, Bond-On Non-Silver,

J. Aderer, Inc

Valuvahat

Luettelo 85 — joulukuu 1984. ISO 1561 (1975) standardin vaatimukset täyttävät valuvahat. Korvaa luettelon 67 joulukuulta 1983.

Tuotenimi	Tyyppi	Valmistaja/jälleenmyyjä
Ivory Inlay Casting Wax. Hard	I	Sybron/Kerr
Blue Inlay Casting Wax. Regular	II	
GC Violet Inlay Wax	II	G-C Dental Industrial Co
*Regular Inlay Wax (Blue, Yellow, Green, Red)	II	Whip-Mix Corp.

Argident Yellow No. 1, Argident Yellow No. 2, Argident 3, Argipal, Novabond,

Begostar, Pontolloyd P, Pontostar, Bego Rex, Pont Lloyd S, Bergocer,

Esteticor Swiss, Esteticor Ideal, Esteticor Special, Esteticor Opal, Esticor Pluss, Esticor Bienna,

Conseram S,

Degudent U*, Degudent H*, Deva M, Deva 4, Bond on 4, Verinor,

Ador P 100, Zerclam, Clazeram, Ador 200,

Orion Super, Orion OX, Orion GX, Orion UX, Orion UWX, Orion WX, Orion Delphi., Orion WX2, Orion WX3, Orion Star, Orion Vesta,

Baker PG Plus, Baker PG-Y,

Orplid Keramik 1, Orplid Keramik 3, Orplid Keramik 4,

Herabond, Herador G, Herador H, Herador NH, Herador P, Herador S, Heradent E, Heralloy G, Heralloy U, Albabond E,

Micro Bond No. 2, Micro Bond No. 5

Jelenco "O", Cameo, Olympia, JEL-O 75,

RxY Ceramic, Rx Special Ceramic, Rx Universal, RxSFC, RxG, Rx Naturelle, Rx Ceramic Bond,

Matticraft E, Matticraft G, Matticraft S, Matticraft H, Matticraft M, Matticraft 45,

LM-Ceragold 1, LM-Ceragold 2, LM-Ceragold 3,

V-Gnathos, V-Super, V-44, V-Delta SF,

MT 200, MT 300, MT 600, MT 800,

SMG-2, SMG-3, Image, Eclipse, Neydium Gold Ceramic, Option ^{tm}

Anabond 1, Anabond 2,

PG 2, PG 3, Palora,

Sjödings M-guld, Sjödings M-2-guld, Sjödings M-3-guld, Sjödings P-20, Sjödings P-21,

Galaxy, Viking, Merit, Majestic II, Criterion, Metro,

Armator 2, Armator F, Armator S, Armator 3, Armator 75,

Porta AB 76*, Portadur P*

Argen (PTY) Limited

BEGO, Bremer Goldschlägerei, Wilh. Herbst.

Cendres & Metaux S. A.

Contacta Dental

Degussa Pforzheim

H. Drijfhout & Zoon's Edelmetaal Bedrijven B. V.

Elephant Edelmetaal

Engelhard Corp.

C. Hafner Gold- und Silberscheideanstalt

Heraeus Edelmetalle GmbH

Howmedica, Inc.

J. F. Jelenko & Co.

Jeneric Industries, Inc.

Johnson Matthey Metals Ltd.

LM-Dental

Metaux Precieux SA

mt Metalle

The J. M. Ney Co. Int.

Nordiska Dental AB

K. A. Rasmussen A/S

AB John Sjödning

Sterngold Sterndent Corp.

UGDO, Usine Genevoise de Dégrossissage d'Or

Wieland Edelmetalle GmbH

Will Ceram Y, Will Ceram W-2, Will Ceram W-3,

Aurador MBP 3,

Alginaattijäljennösaineet

Luettelo 84 — joulukuu 1984. ISO 1563 (1978) standardin vaatimukset täyttävät alginaattijäljennösaineet. Korvaa luettelon 75 joulukuulta 1983. Tähdellä * merkityissä tuotteissa ei ilmoiteta alginaatin kanssa sopivia kipsilaatuja.

De Trey Blueprint Rapid, De Trey Blueprint Regular, De Trey Zelgan,

Ardent A*, Ardent B*,

Alginoplast Fast Set, Alginoplast Normal Set, Xantalgin Fast Set, Xantalgin Normal Set,

Alginate Fast, Alginate Regular, Identic Fast, Identic Regular,

Jeltrate Fast Set, Jeltrate Heavy Body, Jeltrate Normal Set,

Palgat Quick*, Palgat Regular*,

G-C Fast Set Technicol, G-C Hi-Technicol, G-C Vericol Aroma,

Howmedica: New Fidex,

SR-Algicap "Green", SR-Algicap "Red", SR-Ivopal "Red",

Keur Proof Fast Set*, Kerr Proof Normal Set*,

CA 37 Fast Pink, CA 37 Superior Pink, CA 37 Normal Set, CA 37 Fast Set,

Pharmalgat*,

Algiflex Green, Algiflex Super, Algihard Red, Algi-X Heavy Body, Algi-X Light Body, Howmedica: Syringe Alginate, Howmedica: Tray Alginate.

Williams Gold Refining Co., Inc.

Ädelmetall AB

Amalgamated Dental Chemicals Ltd.

AB Ardent

Bayer AG

CADCO Dental Products

The L. D. Caulk Co.

ESPE GmbH

G-C Dental Industrial Corp.

Howmedica International Ltd.

Ivoclar AG

Kerr Mfg. Co

Keur & Sneljes Dental Mfg. Co.

Scania Dental AB

Svedia Dental-Industri AB

Erikoishammasteknikoiden kansainvälinen kongressi

Hollannissa, Schveningen'issä 24. — 29. syyskuuta 1985

Erikoishammasteknikoliitto ry tulee, mikäli halukkaita osanottajia ilmaantuu, järjestämään kongressiin ryhmämatkan. IAZ:n virallinen kieli on englanti ja tämä on myös todennäköinen käyttökieli kongressissa ja luennoilla. Tarvittaessa pyritään luennoille järjestämään simultaanitulkkaus suomeksi. Pääkohdiltaan ohjelma tulee muodostumaan seuraavaksi:

Tiistai 24.09.:	Delegattien ja osallistujien saapuminen sekä informaatio ohjelmasta
Keskiviikko 25.09.:	IAZ:n johtokunnan kokous, avoin kaikille osallistujille (2 virallista edustajaa maittain)
Torstai 26.09.:	Varsinainen kongressi osallistujille ja seuralaisille
Perjantai 27.09.:	Lehdistöesittely sekä vastaanotto aamupäivällä, iltapäivä on varattu luennoille ja demonstraatioille
Lauantai 28.09.:	Hollannin järjestön kokous (vapaapäivä muiden maiden edustajille) sekä iltajuhla (smokki/iltapuku)
Sunnuntai 29.09.:	Aamiainen ja paluumatka

Luentojen ja muun ohjelman aikana tullaan lisäksi järjestämään ohjelmaa sekä kiertomatkoja seuralaisille.

Tarkemmat tiedot järjestettävästä matkasta sekä hinnasta tullaan julkaisemaan Erikoishammasteknikko-lehdessä 4/85 kesän aikana. Matka on avoin myös Erikoishammasteknikkoliitto ry:n ulkopuolisille. Kiinnostuneet ottakoot yhteyttä toiminnanjohtaja Harri Aaltoon arkisin klo 8.30 — 12.00, p. 694 3866.

Myydään

Ritter tuoli ja sterilisaattori

Läh. (918) 247 55
Antero Sarka

Erikoishammasteknikko Pentti Antikainen

Kuopiosta täyttää
50 vuotta 28.6.1985
Ei vastaanottoa.

III-KULTA 75,—/9

SOITA HETI
PLANDENT OY
P. 90-755 366

Siirry Kulzer valo aikaan

Dentacolor® VALOKOVETTEINEN K+B MATERIAALI

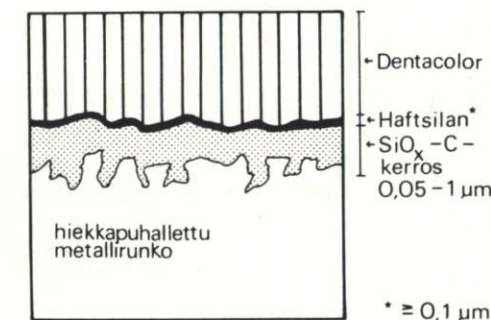
Kehitetty valokovetteisesta DURAFILL-täytämateriaalista, joka on 8-vuoden kliinisten kokeiden kuluessa osoittautunut kulutuskestäväksi ja erittäin hyvin värinsä pitäväksi.

- 19 elävää väriä
- käyttövalmiit materiaalit, ei sekoitusta
- nopea polymerisointi 20—90 sekuntia
- helppo muotoilla
- helppo kiillottaa
- kulutuskestävä
- reunatiivis
- edullinen

Silicoater SIDOSMENETELMÄ

Mahdollistaa reunatiiviiden K+B-töiden valmistamisen ilman mekaanisia retentioita.

SILICOATER-menetelmä perustuu metallin pinnalle aikaansaatuun $\text{SiO}_x\text{-C}$ -kerroksen, haftsilanin ja valokovetteisen DENTACOLOR opaakin kemialliseen sitoutumiseen.

Kulzer VALOAIKA ON ALKANUT — KYSY LISÄÄ!

Plandent oy

P. (90) 755 366

TULE ROVANIEMELLE

Etsimme nuorta, ahkeraa, tunnollista ja itsenäiseen työskentelyyn kykenevää hammasteknikkoa (tai vastaavat tiedot ja taidot omaavaa laboranttia) pysyvään työsuhteeseen laboratorioomme.

Tehtävät:

Joko kruunu- tai siltaprotetiikkaa tai rankaprotetiikkaa sekä kiinteitä oikomiskojeita, hiukan työnjohtoa. Aputöihin meillä on tarvittava henkilökunta, joten niihin ei ole tarpeen puuttua.

Tarjoamme:

- turvallisen työsuhteen
- työsuoritusta vastaavan palkan
- työnantajan kustantaman jatkokoulutuskurssituksen
- työnantajan kustantaman kattavan työpaikkaterveydenhuollon
- autoedun toivoessasi
- pyrimme myös järjestämään toiveittesi mukaisen asunnon

Rovaniemi:

- noin 50 000 ihmistä talousalueella
- kehittyvä, vireä korkeakoulu- ja kauppakaupunki
- kaunis, puhdas luonto välittömässä läheisyydessä
- kulttuurin ja urheilun keskus Lapin läänissä
- hyvät maantie-, rautatie- ja lentoyhteydet ympäri maata

Mieluimmin kirjalliset hakemukset todistusjäljennöksineen ja palkkatoivomuksineen 31.8.1985 mennessä. Työt aloitettavissa sopimuksen mukaan kuitenkin viimeistään joulukuussa 1985.

HAMMASLABORATORIO JYRKI ISOJÄRVI KY

Valtakatu 4 D, 90600 Rovaniemi, puh: 960- 10 170 tai 88 121

Suomen Hammasteknikkojen Koulutustoimikunta järjestää

Hammastekniikan syysluentopäivät 18.–20.10.1985 luentoja kaikille alasta kiinnostuneille, mm. metallikeramia, proteesin reunojenrajaus, työsuojelu, strauman-implantaatti, valumassat, rankojen tekninen suunnittelu, proteesi ja ääntäminen

Päälluennointsija Michael I Kedge, Lontoo

Yksityiskohdat seuraavassa HT-lehdessä.

KÄSIPORIEN UUSI SUKUPOLVI VOIMAMIKROMOOTTORI

GOOF

- INDU-MOTOR
- TEHO 200 W
- 40000 KIER/MIN
- POLVI- JA JALKAKÄYNNISTYS
- KIERTOSUUNNANVAIHTO

BEGO

- NIMBUS
- TEHO 100 W
- 30000 KIER/MIN
- ERI VAIHTOEHTOJA
- F – JALKASÄÄTÖ
- K – POLVISÄÄTÖ
- FA JA KA IMURIKANAVA
- KÄSIKAPPALEESSA

YKSINMYNTIEDUSTUKSEMME

IVOCLAR, BEGO, DEGUSSA, DREVE, COE, HAGER & MEISINGER, GOOF, IONDENT, FINNDENT YM.

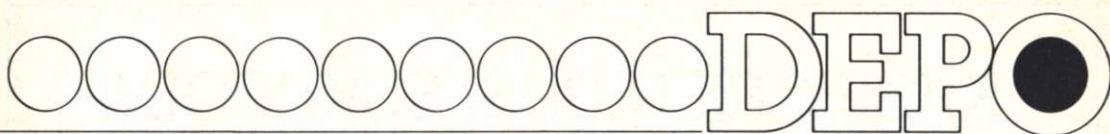
ORIOLO OY

Hammasväline

heti paikalla

Oriola Oy
Espoo: 90-4291
Helsinki: 90-176 623
Joensuu: 973-242 71
Oulu: 981-348 222
Seinäjoki: 964-225 70
Tampere: 931-351 52
Turku: 921-336 533

DENTSPLY
TRIAD K+B

Valokovetteinen K+B kruunu- ja siltamateriaali Biodent-väreissä.

Triad K+B on purentatoiminnallinen karbamidi-A-esteri (ei sisällä metyylimetakrylaattia) yhdistettynä erittäin hienoihin keraamisiin, pyrogeenista pioksidia sisältäviin täyte- ja lisäaineisiin.

Triad K+B kruunuja ja siltoja muotoillaan nopeasti ja varmasti Biodent-väreissä.

Triad K+B valmiiksi sekoitetun pastamuodon ansiosta työskentely on erittäin pitkälle rationalisoitu. Työskentelymahdollisuudet ovat materiaalin ominaisuuksien vuoksi varmat.

Edut ovat siis: ei sekoitusta, ei odotusta, tasaisen notkea massa, vähäinen materiaalin kulutus – ei hukkaa!

UUTTA

TRIAD Proteesimateriaali

Uudet ulottuvuudet hammasteknikolle – ensimmäinen valokovetteinen proteesimateriaali **TRIAD**. Ei enää työläitä ja aikaavieviä työvaiheita!

Triad-proteesimateriaali soveltuu proteeseihin, rankaproteseihin, korjauksiin, pohjauksiin, yms.

Triad on IPN-pohjainen eikä sisällä metyylimetakrylaattia. Saatavissa levyissä ja tangoissa valmiiksi käytettäväksi.

Triadin fysikaaliset ominaisuudet valokovetteisessa materiaalissa on täysin vertailtavissa keittoakryyliin.

Toimitusmuoto:

30 kpl levyjä tai 30 kpl tankoja

värit: roosa juovikas

vaalean roosa juovikas

roosa EU

UUTTA

OY **DENTALDEPOT** AB

Vitikka 1, PL 66, 02631 Espoo 63
 puh. 90-5281